

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Dünya təcrübəsi göstərir ki, azad bazar iqtisadiyyatı, müstəqil istehsalçı olmadan, sahibkarlıq fəaliyyəti cəmiyyətin inkişafı, rifahı, çiçəklənməsi mümkün deyil. İstisnasız olaraq hər bir ölkə iqtisadiyyatının bütün sahələrində kiçik və orta bazar strukturlarının formalaşması müasir dünya iqtisadi tendensiyalarına uyğundur.

Çünki dünyanın bütün ölkələrində əhəmiyyətli sayda müxtəlif profilli kiçik müəssisələr fəaliyyət göstərir. Onlar daha çox kiçik və orta biznes sahəsini təmsil edirlər.

Sahibkarlara dövlət tərəfindən böyük dəstək göstərilir

Sahibkarlıq bazar iqtisadiyyatının ən mühüm elementidir, dövlətin intensiv inkişafına böyük töhfə verir, iqtisadi artım tempini, ümumi daxili məhsulun strukturunu və keyfiyyətini daha çox müəyyən edən faktor kimi çıxış edir. Beləliklə, deyilənlərdən bu nəticəyə gəlmək olar ki, sahibkarlıq müasir iqtisadiyyatın ən mühüm komponentlərindən biridir. O, öz iqtisadi mahiyyətinə görə bazar iqtisadiyyatı ilə qırılmaz şəkildə bağlıdır.

Sahibkarlığın inkişafı hər bir ölkədə real vəziyyətdən, konkret sosial-iqtisadi durumdan və dünya iqtisadiyyatından asılıdır. Məsələyə bu parametrlərdən yanaşdıqda Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafı üçün münbit zəminin mövcudluğu dərhal nəzərə çarpır. Azərbaycanda sabitlikdir, dövlət tərəfindən iş adamlarına yardım edilir, ölkə xarici təsirlərdən asılı deyil. Eləcə də dövlət sahibkarlığın müstəqil subyekt olmasını nəzərə alır, həm də onun fəaliyyətini əverişli şərtlərlə tənzimləyir. Məsələn, sahibkarlar üçün bazar şəraiti dövlət tərəfindən araşdırılır, real durum barədə onlara ətraflı bilgi təqdim edilir. Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) fəaliyyəti bu fonda olduqca təqdirəlayiqdir. İndiyədək sahibkarların müraciəti əsasında 19 daxili bazar araşdırması aparılaraq nəticələr sahibkarlıq subyektlərinə təqdim edilib. Sahibkarların müraciəti əsasında aparılan bazar araşdırmaları ilə yanaşı, KOBİA-nın təşəbbüsü ilə də daxili bazar araşdırmaları həyata keçirilir. Bu günədək 25 belə daxili bazar araşdırması aparılaraq nəticələri agentliyin saytında yerləşdirilib. Hazırda sahibkarların müraciəti və KOBİA-nın təşəbbüsü ilə bir neçə istiqamətdə daxili bazar araşdırmaları aparılır. Qeyd edək ki, KOBİA tərəfindən mikro, kiçik və orta biznes subyektlərinə daxili ba-

zar araşdırmasının aparılması üçün informasiya və maliyyə dəstəyi göstərilir. Mikro sahibkarlıq subyektinin müraciəti əsasında aparılan hər bir daxili bazar araşdırmasına çəkilən xərcin 80 faizi, kiçik sahibkarlıq subyektinin müraciəti ilə həyata keçirilən araşdırmaya çəkilən xərcin 50 faizi dövlət tərəfindən qarşılır. Ümumilikdə, hər bir daxili bazar araşdırmasının aparılmasına görə kiçik və orta biznesin subyektləri üçün 20 min manata qədər dəstək məbləği nəzərdə tutulur. Bununla yanaşı, dövlət vergilərlə bağlı atdığı addımlarla da sahibkarlara böyük dəstək verir. Vergilər dövlətlə sahibkar arasında münasibətlərin mahiyyətini əks etdirir. Vergi sisteminin təkmilləşdirilməsi sahibkarlara mühüm dəstək sayılır. Çünki bu sistem istehsalın inkişafına tabe etdirilir. Belə fikirlər də səslənir ki, ölkəmizdə sahibkarlığın regionlardan asılı olaraq differensiallaşdırılmış vergiyə cəlb edilməsinə ehtiyac var. İqtisadi nöqtəyi-nəzərdən elmdə dörd qrup regionlar fərqləndirilir: 1) sosial-iqtisadi inkişaf səviyyəsi kifayət qədər yüksək olan regionlar; 2) depressiyaya məruz qalan bölgələr; 3) ilkin təbii ehtiyatların hasilatı və emalının üstünlük təşkil etdiyi rayonlar; 4) aqrar tipli rayonlar. Aydındır ki, birinci və üçüncü qrup regionları üçün vergi differensiasiyası konkret istehsal növünün prioritetinə əsaslanmalıdır, depressiyaya uğramış rayonlar üçün isə müəyyən müddətə onların ləğvi mümkündür. Dördüncü qrupa daxil olan regionlar üçün vergi siyasəti ölkənin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi kimi son məqsədi güdürək, kənd təsərrüfatı istehsalı üçün maksimum proteksionizm yaratmaqdan ibarət olmalıdır. Əslində, bu istiqamət üzrə dövlət indiyədək mühüm addımlar atıb, aqrar tipli rayonlarda torpaq vergisi istisna olmaqla digər vergilər ləğv edilib. Amma ilk üç istiqamət üzrə müəyyən addımların atılması zəruri hesab olunur.

Milli iqtisadiyyatda yeni texnologiyaların tətbiqi sürətlənir

Yenə də dünya təcrübəsi göstərir ki, sahibkarlığın səm-

Azərbaycanın sosial-iqtisadi tərəqqisində sahibkarların rolu artır

rəli inkişafı istənilən qabaqcıl iqtisadi sistemin ayrılmaz, obyektiv zəruri elementidir. Sahibkarlıq iqtisadi proseslərin sürətləndirilməsinə kömək edən və onu bazar iqtisadiyyatının digər elementlərindən fərqləndirən bir sıra spesifik xüsusiyyətlərə malikdir. Sahibkarlıq istehsal amillərinin, iş formalarının və fəaliyyətin təşkilinin dəyişməsi proseslərini sürətləndirir. Məhz sahibkarlıq fəaliyyəti sferasında iqtisadi artım üçün tələb edilən milli ehtiyatların əsas hissəsi yaradılır və dövriyyəyə buraxılır. Bunlar fonunda açıq görünür ki, Azərbaycanda sahibkarlıq, eləcə də onun tərəqqisi üçün tələb olunan infrastruktur inkişaf mərhələsindədir.

Dövlət tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində xeyli sayda yeni sahibkarlıq subyektləri yaranır, biznes şəraiti daha sürətli inkişaf yoluna qədəm qoyur. Xüsusən də kiçik və orta müəssisələrin ölkə iqtisadiyyatında rolu, ÜDM-ə töhfəsi, yeni iş yerlərinin yaradılması prosesində töhfəsi daha da artır. Eləcə də bu, iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətinin artırılması baxımından çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Milli iqtisadiyyatda yeni texnologiyaların tətbiqi sürətlənir. Kiçik və orta biznesin sabit inkişafı istənilən ölkədə olduğu kimi Azərbaycanda da həyat səviyyəsinin və keyfiyyətinin artımını daha çox yüksəltməyə qadirdir. O baxımdan ki, kiçik və orta müəssisələr bazarı iri korporasiyalar tərəfindən istehsal olunmayan əmtəə və xidmətlərlə təmin edir. Bu cür xidmətlər olmadan bir çox şirkət yüksək keyfiyyətli və müasir səviyyədə istehsalı həyata keçirə bilməz. Bu da regional və yerli səviyyədə sahibkarlığa dəstək formalarının və istiqamətlərini daim genişləndirən

ehtiyacı olan sahibkarlara münasibətdə yeniliyin tətbiqinə başlanılıb. Belə ki, 10 min manatadək olan güzəştli kreditlərin əldə olunmasında əsas çətinlik sahibkarların investisiya layihələri üzrə fəaliyyət göstərəcəyi yerə və ya əmlaka dair sənəd təqdim edə bilməməsidir.

Bu çətinliyin aradan qaldırılması məqsədilə kredit tələbatı 10 min manatadək olan və fəaliyyət göstərəcəyi yerə dair sənəd təqdim edə bilməyən sahibkarlar üçün həmin sənədi əvəz edəcək "Bildiriş forması" hazırlanıb. Bu forma sahibkarın müraciəti əsasında Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin yerlərdə fəaliyyət göstərən əməkdaşları tərəfindən doldurulacaq və sahibkar tərəfindən müvəkkil kredit təşkilatına təqdim ediləcək. Bu da sahibkarların maliyyə ehtiyaclarının qarşılınmasında zəruri əhəmiyyət kəsb edir.

Ramil QULİYEV
Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyilə çap olunur.